Eiropas Savienības
Oficiālais Vēstnesis

LV
L sērija

2024/2787

31.10.2024.

# KOMISIJAS DELEĢĒTĀ REGULA (ES) 2024/2787

**(2024. gada 23. jūlijs),**

**ar ko Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2019/1009 groza attiecībā uz mulčas plēvju iekļaušanu 9. komponentmateriālu kategorijā**

**(Dokuments attiecas uz EEZ)**

EIROPAS KOMISIJA,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2019/1009 (2019. gada 5. jūnijs), ar ko nosaka noteikumus par to, kā tirgū dara pieejamus ES mēslošanas līdzekļus, un ar ko groza Regulas (EK) Nr. 1069/2009 un (EK) Nr. 1107/2009 un atceļ Regulu (EK) Nr. 2003/2003 ([1]), un jo īpaši tās 42. panta 1. punktu,

tā kā:

(1) Regula (ES) 2019/1009 noteic noteikumus par to, kā tirgū dara pieejamus ES mēslošanas līdzekļus. ES mēslošanas līdzekļi drīkst saturēt tikai materiālus, kas pieder pie kādas no Regulas (ES) 2019/1009 II pielikumā iekļautajām komponentmateriālu kategorijām (*CMC*). Minētā regula Komisijai uzliek pienākumu novērtēt mulčas plēvēm piemērojamos bionoārdāmības kritērijus, kas jāizpilda, lai varētu tās regulā iekļaut kā pie kategorijas "*CMC* 9" piederošu komponentmateriālu. Komisija minēto novērtējumu veica ar ārēja pētījuma ("pētījums") ([2]) palīdzību.

(2) Mulčas plēves izmanto, lai uzturētu, uzlabotu vai aizsargātu augsnes fizikālās vai ķīmiskās īpašības, struktūru vai bioloģisko aktivitāti. Tās var palīdzēt noturēt augsnē ūdeni un paaugstināt augsnes temperatūru, tādā veidā labvēlīgi ietekmējot kultūraugu attīstību. Ņemot vērā to, ka mulčas plēves neļauj augt nezālēm, kultūraugi ar tām vairs nekonkurē par saules gaismu un barības elementiem. Tāpēc mulčas plēvju izmantošanas rezultātā mēslošanas līdzekļu lietošana varētu kļūt efektīvāka. Vēl mulčas plēves varētu samazināt herbicīdu izmantojumu, tādā veidā palīdzot sasniegt paziņojumā par stratēģiju "No lauka līdz galdam" noteikto mērķrādītāju – ķīmisko pesticīdu vispārējo lietošanu un tās radīto risku līdz 2030. gadam samazināt par 50 %.

(3) Pētījums ir parādījis, ka tirgū ir bioloģiski noārdāmas un bioloģiski nenoārdāmas mulčas plēves, ko izmanto par nacionālā līmenī atļautiem mēslošanas līdzekļiem. Lai Regulas (ES) 2019/1009 darbības jomā iekļautu bionoārdāmus polimērus mulčas plēvju formā, būtu jānosaka attiecīgas prasības. Būtu jānovērtē bionoārdīšanās augsnēs un ūdens vidē.

(4) Pētījuma gaitā tika izstrādāts rīks, ar kuru polimēru uzvedību bionoārdāmības ziņā prognozē, izmantojot matemātisku modeli un parādot korelāciju starp bionoārdāmību testēšanas apstākļos un dabiskā vidē, kas ir dažādiem Savienības reģioniem reprezentatīva. Tādējādi pētījumā tika novērtēti dažādi faktori, piemēram, augsnes temperatūra, augsnes pH, augsnes ūdens saturs, ūdens temperatūra, un citi – ar polimēra īpašībām saistīti – faktori (ķīmiskā struktūra, kristāliskums, virsma un biezums). Pētījumā tika izteikti priekšlikumi par to, kādi mulčas plēvju bionoārdāmības kritēriji piemērojami augsnēs un ūdenī.

([1]) OV L 170, 25.6.2019., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/1009/oj.

([2]) Pētījums, kurā novērtē bionoārdāmības kritērijus attiecībā uz polimēriem, ko ES mēslošanas līdzekļos izmanto par apvalkotājvielām vai ūdensietilpības vai samitrināmības uzlabošanas nolūkā, un attiecībā uz mulčas plēvēm. ISBN 978-92-68-05051-7; doi:10.2873/23399.

(5) Mulčas plēvju lietošana nozīmē, ka uz augsnes tiek uznests liels daudzums polimēru, tāpēc augsnē piemērojamo bionoārdāmības kritēriju sakarā būtu jāpierāda, ka mulčas plēves bioloģiski noārdās ne ilgāk kā 24 mēnešos. Lai testēšanas periodu saīsinātu, būtu jāatļauj paātrinātas testēšanas metode. Pētījums ir parādījis pietiekami labu korelāciju starp reālajiem apstākļiem un testēšanas apstākļiem, kuros izmanto temperatūru virs 25 °C. Testēšana augstākā temperatūrā, piemēram, 37 °C, izpaužas ar straujāku bionoārdīšanos, taču tādos aspektos kā mikrobioloģija un no vides atkarīgie faktori reālos apstākļos joprojām ir uzskatāma par pieņemamu. Pētījumā izstrādātā Augsnes rīka rezultāti ir parādījuši, ka atsevišķos gadījumos testēšanas periodu varētu saīsināt. Tāpēc kā vēl viena iespēja pierādīt galīgu noārdīšanos vai mineralizāciju 90 % apmērā būtu jāievieš paātrināta testēšana 37 °C temperatūrā un ar konkrētiem nosacījumiem.

(6) Nosakot ūdens vidē piemērojamos bionoārdāmības kritērijus, būtu jāņem vērā mulčas plēvju funkcija un pieejamās testēšanas metodes. Funkcijas sakarā jānorāda, ka mulčas plēves uz augsnes uzklāj, lai vidēji 12 mēnešus uzturētu, uzlabotu vai aizsargātu augsnes fizikālās vai ķīmiskās īpašības, struktūru vai bioloģisko aktivitāti. Tātad mulčas plēves ir izstrādātas tā, lai dažādu vides faktoru, it īpaši saules gaismas un lietus, iedarbībā lēni noārdītos. Bionoārdīšanās, kas minētajā funkcionalitātes periodā neizbēgami notiek, būtu jāierobežo, lai mulčas plēve aizvien varētu pildīt savu funkciju. Testēšanas metodes, kas pieejamas attiecībā uz bionoārdāmību ūdenī, nodrošina uzticamus rezultātus par 12 mēnešu periodu. Tāpēc testēšanas periodā bionoārdāmības kritēriji, kas piemērojami ūdens vidē, būtu jānosaka līmenī, kas mulčas plēvēm ļautu pildīt to funkciju un vienlaikus nodrošinātu, ka polimēru uzkrāšanās ūdens vidē nenotiek. Tiek pieņemts, ka pēc 12 mēnešu testēšanas perioda bionoārdīšanās process turpināsies un 24 mēnešos pēc funkcionalitātes perioda beigām sasniegs 90 %. Lai gan ar esošajām testēšanas metodēm šādu galīgu noārdīšanos pierādīt nevar, šis pieņēmums tomēr ir drošs, jo materiāla bionoārdīšanās potenciāls jau ir pierādīts un uz materiālu turpinās iedarboties tie paši vides faktori. Tomēr, ņemot vērā patlaban notiekošo izstrādes darbu pie metodēm, ar kurām testē bionoārdīšanos ūdens vidē, un tiecoties atbalstīt inovāciju, ES saskaņošanas noteikumu darbības jomā būtu jāiekļauj arī mulčas plēves, kuru atbilstību tādiem pašiem kritērijiem, kas piemērojami bionoārdāmībai augsnē, var pierādīt arī attiecībā uz bionoārdāmību ūdens vidē.

(7) Reālos apstākļos mulčas plēves ir jāuzklāj uz augsnes. Ūdens vidē nonākt tām nevajadzētu. Lai gan mulčas plēvju gabalu nokļūšanu ūdens vidē pilnībā izslēgt nevar, iespējamie riski ūdens videi ir mazāki, jo attiecīgie polimēri ūdensobjektos nonāktu tikai pēc tam, kad jau būtu sākuši noārdīties augsnēs. Lai iespējamos riskus ierobežotu vēl vairāk, būtu jāievieš marķēšanas prasība, kas galalietotājus brīdina mēslošanas līdzekli nelietot virszemes ūdensobjektu tiešā tuvumā un saskaņā ar valsts pasākumiem par mēslošanas līdzekļu lietošanu liek uzturēt buferzonas. Ja šādu noteikumu nav, būtu jāievēro vismaz trīs metrus plata buferzona. Turklāt, lai nepieļautu izskalošanos ūdensobjektos un veicinātu bionoārdīšanos augsnē, mulčas plēvju marķējumā būtu jāiekļauj arī norāde pēc funkcionalitātes perioda beigām līdzekli iestrādāt augsnē.

(8) Lai nodrošinātu vienlīdzīgus konkurences apstākļus, būtu jāuzskaita testēšanas metodes, ar kurām pierāda bionoārdāmības kritēriju izpildi. Šādas testēšanas metodes ir noteiktas Eiropas vai starptautiskajos standartos, tātad ir uzticamas un reproducējamas.

(9) Polimēriem, kas kategorijā "CMC 9" jau iekļauti, ir jāiztur augu augšanas akūtās toksicitātes tests, akūtās toksicitātes tests ar sliekām un nitrifikācijas inhibēšanās tests ar augsnes mikroorganismiem. Lai nodrošinātu cilvēka veselības un vides aizsardzību augstā līmenī, tādi paši testi būtu jāpiemēro arī polimēriem, ko satur mulčas plēves. Turklāt salīdzinājumā ar citiem pie kategorijas "CMC 9" piederošiem polimēriem mulčas plēves tiek izmantotas lielos daudzumos, tāpēc mulčas plēvju polimēriem būtu jāiztur arī hroniskās toksicitātes tests ar sliekām.

(10) Tāpēc Regula (ES) 2019/1009 būtu attiecīgi jāgroza,

IR PIEŅĒMUSI ŠO REGULU.

*1. pants*

Regulu (ES) 2019/1009 groza šādi:

1) regulas II pielikumu groza saskaņā ar šīs regulas I pielikumu;

2) regulas III pielikumu groza saskaņā ar šīs regulas II pielikumu.

*2. pants*

Šī regula stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī.*

Šī regula uzliek saistības kopumā un ir tieši piemērojama visās dalībvalstīs.

Briselē, 2024. gada 23. jūlijā

*Komisijas vārdā –*
*priekšsēdētāja*
Ursula VON DER LEYEN

*I PIELIKUMS*

Regulas (ES) 2019/1009 II pielikuma II daļas iedaļu "*CMC* 9: POLIMĒRI, KAS NAV BARĪBAS ELEMENTU POLIMĒRI" groza šādi:

1) iekļauj šādu 1.a punktu:

"1.a Pie kategorijas "*PFC* 3" piederošs ES mēslošanas līdzeklis drīkst saturēt polimēru mulčas plēves formā.";

2) iekļauj šādu 2.a punktu:

"2.a Šīs iedaļas 1.a punktā minētais polimērs, ko satur mulčas plēve, atbilst šā pielikuma 2. papildinājumā noteiktajiem bionoārdāmības kritērijiem.";

3) iedaļas 3. punkta ievadfrāzi aizstāj ar šādu:

"Attiecībā uz 1. punkta a) un b) apakšpunktā un 1.a punktā minētajiem polimēriem saprātīgi paredzamos ES mēslošanas līdzekļa lietošanas apstākļos ne polimērs, ne tā noārdīšanās blakusprodukti neizraisa vispārēju nelabvēlīgu ietekmi uz dzīvnieku vai augu veselību vai vidi. Polimēri, kas minēti 1. punkta a) un b) apakšpunktā un 1.a punktā, iztur augu augšanas akūtās toksicitātes testu, akūtās toksicitātes testu ar sliekām un nitrifikācijas inhibēšanās testu ar augsnes mikroorganismiem, kā aprakstīts turpinājumā.";

4) pievieno šādu 4. punktu:

"4. Polimērs, kas minēts 1.a punktā, iztur hroniskās toksicitātes testu ar sliekām, kā aprakstīts turpinājumā:

a) pēc 28 dienu ilga inkubācijas perioda konstatētā mirstība un izdzīvojušo pieaugušo slieku biomasa testējamā materiāla iedarbībai pakļautā augsnē salīdzinājumā ar attiecīgajiem rādītājiem testējamā materiāla iedarbībai nepakļautā augsnē neatšķiras par vairāk kā 10 %;

b) pēc 56 dienu ilga inkubācijas perioda konstatētais jauno slieku skaits testējamā materiāla iedarbībai pakļautā augsnē salīdzinājumā ar attiecīgajiem rādītājiem testējamā materiāla iedarbībai nepakļautā augsnē neatšķiras par vairāk kā 10 %.

Rezultātus uzskata par derīgiem tikai tad, ja kontrolparaugos (t. i., augsnē, kas testējamo materiālu nesatur):

a) pēc 28 dienu ilga inkubācijas perioda konstatētā pieaugušo slieku mirstība nepārsniedz 10 %,

b) pēc 56 dienu ilga inkubācijas perioda katrā replicētajā paraugā (kurā ir 10 pieaugušas sliekas) ir izšķīlušās vismaz 30 jaunās sliekas un

c) vairošanās variācijas koeficients nepārsniedz 30 %.";

5) pievieno šādu 2. papildinājumu:

*"2. papildinājums*

**Iedaļas "*CMC* 9" 1.a punktā minēto mulčas plēvju polimēru bionoārdāmības kritēriji**

1. Iedaļas "*CMC* 9" 1.a punktā minēto mulčas plēvju polimēru bionoārdāmību pierāda šādos divos vides segmentos:

a) 1. segments: augsne;

b) 2. segments: saldūdens, estuāra ūdens vai jūras ūdens, vai ūdens un nogulu saskares vieta.

2. Polimērs

a) 1. segmentā:

1) 24 mēnešos, kam pieskaitīts uz etiķetes norādītais mēslošanas līdzekļa funkcionalitātes periods, sasniedz galīgu noārdīšanos vismaz 90 % apmērā salīdzinājumā ar references materiāla noārdīšanos vai

2) ne ilgāk kā 24 mēnešos, kam pieskaitīts uz etiķetes norādītais mēslošanas līdzekļa funkcionalitātes periods, sasniedz mineralizāciju vismaz 90 % apmērā, ko mēra pēc izdalītā $CO_2$;

b) 2. segmentā:

1) 12 mēnešos sasniedz galīgu noārdīšanos vismaz 30 % apmērā salīdzinājumā ar references materiāla noārdīšanos vai

2) 24 mēnešos, kam pieskaitīts uz etiķetes norādītais mēslošanas līdzekļa funkcionalitātes periods, sasniedz galīgu noārdīšanos vismaz 90 % apmērā salīdzinājumā ar references materiāla noārdīšanos.

3. Lai pierādītu atbilstību 2. punkta a) apakšpunktā minētajiem bionoārdāmības kritērijiem, izmanto vienu no šādām testēšanas metodēm:

a) EN ISO 17556:2019. Plastmasas. Plastmasas materiālu galīgas aerobās bionoārdāmības noteikšana augsnē, mērot skābekļa patēriņu respirometrā vai izdalītā oglekļa dioksīda daudzumu;

b) ISO/CD 23517:2021. Plastmasas. Augsnē bionoārdāmi materiāli lauksaimniecībā un dārzkopībā izmantojamās mulčas plēvēs;

c) ASTM D5988-96:2018. Testēšanas standartmetode, pēc kuras nosaka plastmasas materiālu aerobo bionoārdīšanos augsnē.

4. Ja diapazonā starp 25 °C un 37 °C fāžu pāreja (stiklošanās vai kušana) nenotiek, temperatūru saskaņā ar 3. punkta a), b) un c) apakšpunktu veiktas testēšanas laikā drīkst iestatīt pie 37 °C.

Šādā gadījumā 2. punkta a) apakšpunktā minētā attiecīgā kritērija izpildi uzskata par pierādītu, ja polimērs:

a) atsevišķā testā, kas 25 °C temperatūrā notiek 10 mēnešus, sasniedz 2. punkta a) apakšpunktā minēto galīgo noārdīšanos vai mineralizāciju vismaz 45 % apmērā, turklāt noārdīšanās vai mineralizācija turpinās, bet plato fāze netiek sasniegta, izņemot gadījumus, kad noārdīšanās vai mineralizācija ir vismaz 90 %, un

b) sasniedz atbilstību vienam no šādiem kritērijiem:

i) 10 mēnešos, kam pieskaitīts uz etiķetes norādītais mēslošanas līdzekļa funkcionalitātes periods, – galīgu noārdīšanos vismaz 90 % apmērā salīdzinājumā ar references materiāla noārdīšanos vai

ii) ne ilgāk kā 10 mēnešos, kam pieskaitīts uz etiķetes norādītais mēslošanas līdzekļa funkcionalitātes periods, – mineralizāciju vismaz 90 % apmērā, ko mēra pēc izdalītā $CO_2$.

5. Lai pierādītu 2. punkta b) apakšpunktā minēto bionoārdāmības kritēriju izpildi, izmanto vienu no šādām testēšanas metodēm:

a) EN/ISO 14851:2019. Plastmasas materiālu galīgās aerobās bionoārdāmības noteikšana ūdens vidē. Metode ar skābekļa patēriņa mērīšanu slēgtā respirometrā;

b) EN/ISO 14852:2021. Plastmasas materiālu galīgās aerobās bionoārdāmības noteikšana ūdens vidē. Metode ar izdalītā oglekļa dioksīda analīzi;

c) ASTM D6691:2018. Testēšanas standartmetode, pēc kuras plastmasas materiālu aerobo bionoārdīšanos jūras vidē nosaka, izmantojot definētu mikrobu konsorciju vai dabiskā jūras ūdens inokulātu;

d) EN/ISO 19679:2020. Plastmasas. Nepeldošu plastmasas materiālu aerobās bionoārdīšanās noteikšana jūras ūdens un nogulu saskares vietā. Metode ar izdalītā oglekļa dioksīda analīzi;

e) EN/ISO 18830:2017. Plastmasas. Nepeldošu plastmasas materiālu aerobās bionoārdīšanās noteikšana jūras ūdens un nogulu saskares vietā. Metode ar skābekļa patēriņa mērīšanu slēgtā respirometrā.

6. Polimērus var testēt jebkurā no šādām formām:

a) tirgū laistās plēves formā;

b) samaltas plēves pulvera formā.

7. Par references materiāliem var izmantot šādus materiālus:

a) pozitīvas kontroles gadījumā: bionoārdāmus materiālus, piemēram, mikrokristālisku celulozes pulveri, bezpelnu celulozes filtrus vai poli-β-hidroksibutirātu;

b) negatīvas kontroles gadījumā: bioloģiski nenoārdāmus polimērus, piemēram, polietilēnu vai polistirolu."

*II PIELIKUMS*

Regulas (ES) 2019/1009 III pielikuma I daļas 1. punktā iekļauj šādu fa) apakšpunktu:

"fa) par mēslošanas līdzekļiem, kas pieder pie kategorijas "*PFC* 3" un satur II pielikuma II daļas iedaļas "*CMC* 9" 1.a punktā minētu polimēru:

a) periods, kurš sākas pēc lietošanas un kurā augsnes ielabotājs pildīs savu funkciju ("funkcionalitātes periods"), un kurš nav garāks par periodu, kas aizritējis starp divām ar šā punkta d) apakšpunktā minētajām lietošanas norādēm saskanīgas lietošanas reizēm;

b) norāde mēslošanas līdzekli lietot, ievērojot buferzonas, kādas mēslošanas līdzekļu lietošanā prasīts ievērot attiecīgajos valsts noteikumos, vai – ja šādu noteikumu nav – mēslošanas līdzekli lietot vismaz trīs metru attālumā no jebkāda virszemes ūdensobjekta;

c) norāde ievērot valsts pasākumus attiecībā uz rīkošanos ar mulčas plēvēm pēc to darbības perioda beigām vai – ja šādu pasākumu nav – mēslošanas līdzekli pēc tā funkcionalitātes perioda beigām iestrādāt augsnē un paturēt to apraktu;".